

під могутності: максимально розширяється писемність (завдяки християнству), зміцнюється дипломатія. Після смерті Ярослава Мудрого Русь ділиться на окремі удільні князівства, які розвиваються, змагаючись за головний престол у Києві.

Галицько-Волинське князівство було створено у 1199 році Романом Мстиславовичем та мало дві політичні сили, які конфліктували між собою – Роман Мстиславович (Князь Київський, Галицько-Волинської держави) та бояри, а їх головна ціль – контроль над державою. Роман Мстиславович не зміг реалізувати повне панування над державою, бо почалась війна з Польським Королівством, де в 1205 р. він загинув. Це стало початком тимчасового розділення держави (1205–1238рр.), яку потім об'єднав Данило Галицький (син Романа Мстиславовича). Його вважають останнім самостійним князем Київським та князем Галицько-Волинської держави. Паралельно з подіями розділення та об'єднання Галицько-Волинської держави сталась монгольська навала. Монголи були надто потужними не тільки для Галицько-Волинської держави, а й для всієї Європи. Галицько-Волинська держава поступово послаблювалась, і її землями заволоділи Велике Князівство Литовське та Польське королівство.

XIV–XVII ст. – це період перебування українських земель під владою Великого Князівства Литовського та Польського Королівства, які з 1569 р. об'єднались у Річ Посполиту. З XVII–XVIII ст. з'являється Гетьманщина, але поступово втрачався суверенітет, 1775 року остаточно знищено Січ.

1917–1921 роки називають періодом національних змагань за незалежність. Україна боролася за право бути самостійною, незалежною державою, але більшовики перемогли [2]. У деяких історичних джерелах такі події все більше називають перебуванням української нації під окупацією. Почалась політика русифікації (політика, яка насильним шляхом нав'язувала російську мову), колективізації (процес об'єднання одноосібних селянських господарств у колективні).

В історії України було багато неприємних, складних сторінок, але українська самоідентичність перемогла. Україна стала незалежною державою у серпні 1991 року, що потім підтвердилось на Всеукраїнському референдумі. Сьогодні, як і в минулому, Україна бореться за свою культурну спадщину, захищаючи землі та кордони, виборює право бути незалежною. Можливо, саме зараз українська нація переживає найскладніший період своєї історії через військову агресію Росії: анексію Криму; окупацію частини Донецької та Луганської областей; підтримання бойовиків так званих «ДНР» та «ЛНР». Дивлячись на нашу історію та історичний досвід, віримо, що Україна збереже свою суверенність та незалежність.

Список використаної літератури

1. Держава поняття. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9803/>
2. Тинченко Я. Перша українсько-більшовицька війна (грудень 1917 – березень 1918). Київ, Львів, 1996.

Белова Валерія Сергіївна,
здобувачка вищої освіти 1-го курсу,
Ядловська Ольга Степанівна,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат історичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

НАПАД НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ НА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ ТА РУХ ОПОРУ

Друга світова війна завдала великих збитків та втрат для багатьох країн світу. Для України вона стала однією з найжорсткіших сторінок й завдала найбільшої шкоди, ніж для будь-якої іншої країни. Українською землею пройшлися фронти: спочатку з заходу на схід, потім зі сходу на захід, руйнуючи все на своєму шляху.

Друга світова війна для України розпочалася 1 вересня 1939 р. Того дня Люфтваффе бомбардувало Львів та інші західноукраїнські міста, що перебували у складі Польщі. Між 12 та 22 вересня Львів пережив подвійну облогу із заходу нацистськими військами, із сходу – радянськими [3].

1 вересня 1939 р. німецькі війська напали на Польщу. Для швидкої перемоги над Польщею німецьке командування намагалось використати західноукраїнський фактор. Напередодні нападу на Польщу німецький абвер (служба армійської розвідки), зокрема, виношував план українського повстання в Галичині, яке б прискорило падіння цієї держави. У Словаччині був створений невеликий український військовий підрозділ, який складався з членів ОУН на чолі з Романом Сушком. Але «Пакт Молотова-Ріббентропа» поставив під сумнів доцільність цього плану, адже Галичина все одно опинялась у сфері впливу СРСР. ОУН вела консультації з німецьким урядом щодо можливого повстання українців у Галичині, за умови дозволу на

утворення української держави, однак А. Гітлер не дав націоналістам жодних гарантій. 22 вересня частини Червоної армії вступили у Львів. Німецькі війська на той час встигли захопити Дрогобич і Стрий, вийшли на околиці Львова, проте при зустрічі з радянськими підрозділами відступили за лінію, передбачену в таємному протоколі. 28 вересня 1939 р. у Москві підписано договір «Про дружбу і кордон» між СРСР та Німеччиною. До Радянського Союзу відійшло майже 200 тис. кв. км території Західної України і Західної Білорусії, де мешкали 7 млн. українців, 3 млн. білорусів, 1 млн. поляків і 1 млн. євреїв [4].

По всій Україні встановлювався окупаційний режим. Захопивши Україну, німці розчленували її на окремі частини: 1) Буковина, Одеська та Ізмаїльська області, частина Вінницької та Миколаївської областей були віддані Румунії, ці землі отримали назву «Трансністрія»; 2) Східна Галичина разом з польськими територіями увійшла до складу окремого генерал-губернаторства з центром у Кракові; 3) більшість українських земель увійшла до складу Рейхскомісаріату «Україна» на чолі з фанатичним нацистом, катом українського народу Еріхом Кохом. Адміністративне утворення включало 63,6 % всієї території України з центром у м. Рівне; 4) прифронтові області (Чернігівська, Сумська, Харківська області, Донбас і територія Криму) підпорядковувалися військовому командуванню.

Відповідно до «теорії расової винятковості німецької нації» українці підлягали масовому знищенню. І хоч окупаційний режим відзначався винятковою жорстокістю, але не забезпечив покори українського народу. Навпаки, нацистський «новий порядок» викликав масовий рух Опору в Україні [1].

В Україні рух набув насамперед форм підпільної та партизанської боротьби. Виокремилася дві основні течії: радянський та націоналістичний. Колишні політичні кордони розділяли рух Опору: на західноукраїнських землях колишньої Польської республіки переважали українські націоналісти, а на схід від кордону – радянські партизани. Партизани вдавалися до диверсій, нападів на ворожі штаби, підризу комунікацій та ліній зв'язку, доріг та мостів.

У 1940 р. ОУН розкололася на радикальне молодіжне крило під проводом Степана Бандери та на більш поміркованих прихильників старого лідера Андрія Мельника. Відповідно, за фракціями закріпилися назви бандерівці (ОУН (б)) та мельниківці (ОУН (м)). Бандерівцям вдалося укласти угоду з німецькою розвідкою (абвером) і створити у її складі два батальйони «Дружин українських націоналістів». Їхньою ціллю було проголошення незалежності України. 30 червня 1941 р. один із лідерів ОУН(б) Ярослав Стецько скликає Українські національні збори, на яких проголошує Акт відновлення української державності. Стецька обирають главою Державного правління. 14 жовтня 1942 р. вважається датою утворення Української повстанської армії, яку згодом очолив Роман Шухевич. Метою своєї діяльності УПА ставила створення незалежної української держави. Відповідно, воювала проти всіх, хто заважав цьому. Тобто буквально проти всіх: німців, радянських партизанів, польських повстанців, а потім найзапекліше – проти радянського режиму. УПА в уявленні її творців, могла стати зародком майбутньої регулярної армії України [2].

Трагедія українського народу в роки Другої світової полягала в тому, що на час початку війни він був розділений між кількома державами. Українці, позбавлені власної державності, змушені були воювати за чужі інтереси та вбивати інших українців [5].

2 вересня 1945 р. дійшла до свого логічного завершення найкровопролитніша в історії людства Друга світова війна, в якій перемогла антифашистська коаліція народів і держав. Ця перемога мала історичне значення для суспільства і світу загалом. Враховуючи те, що західноукраїнські землі попали у вир війни ще з 1939 року, з перших днів Другої світової війни, Україна стала плацдармом бойових дій ще в той період, коли СРСР був союзником Третього рейху. Сучасна українська історіографія відмовилась від наративу про Велику Вітчизняну війну з огляду і на цей факт.

Список використаної літератури

1. Початок Великої Вітчизняної війни та окупація України гітлерівськими загарбниками: як то було. URL: http://vasrda.gov.ua/item/820pochatok_velikoi_vitchiznyanoi_viini_ta_okupaciya_ukraini_gitlerivskimi_zagarbnikami_yak_to_bulo.html (дата доступу 17.09.21).
2. Україна у Другій світовій війні, 1939–1945 рр. URL: <https://znohistory.ed-era.com/m5/l26> (дата доступу 17.09.21).
3. Посольство Румунії, Україна у Другій світовій війні (Історична довідка). URL: <https://romania.mfa.gov.ua/news/3612-ukrajina-u-drugij-svitovij-vijni-istorichna-dovidka> (дата доступу 25.09.21).
4. Початок Другої Світової війни, Вхідження Західноукраїнських земель до СРСР у складі УРСР. Освітній портал «Академія». URL: <http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=3540> (дата доступу 25.09.21).
5. Подільська С. Що варто знати про українців та Україну у Другій світовій війні. URL: <https://armyinform.com.ua/2020/05/shho-varto-znaty-pro-ukrayinciv-ta-ukrayinu-u-drugij-svitovij-vijni/> (дата доступу 25.09.21).